

Секция „Философия” на катедра „Политическа икономия”, УНСС

съвместно със

секция „Култура, ценности и морал” на Института за изследване на общества и знанието - БАН

организират

ОСМА НАЦИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ ПО ЕТИКА

на тема

„Етиката в българската правна система”,

която ще се проведе на

29 и 30 ноември 2012 г. в

Голямата конферентна зала на УНСС

Този проект е мотивиран от няколко групи фактори:

1. Стремеж в световен мащаб да се формират адекватни механизми за подобряване на цялостното обществено управление и във връзка с това - изключителна необходимост да се оптимизират морала и правото, като основни системи за регулиране в обществото, а също - и тяхното взаимодействие;
2. Актуалност в съвременните условия на темата за мястото на етическите стандарти в сферата на правото, т.е. на *юридическата етика*;
3. Множество етически проблеми и конфликти, които стоят пред българската правна система;
4. Последователност в намеренията на двете секции да утвърдят научната дискусия по актуални етически проблеми като една добра традиция – конференцията е осма по ред.

Целта на конференцията е да се подложат на анализ и дискусия основните етически проблеми в българската правна система, да се разкрие ролята на моралния регулатор за промяната, утвърждаването и поддържането на правото в ситуацията на радикални промени на икономическата и политическата система у нас, а също – да се анализират възможностите на правото като гарант и стимулатор на морала в обществото. Очакванията са етическите проблеми да бъдат разгледани предимно в контекста на националната правна система, но аналозиите с добрите световни практики и тенденции ще са от полза при търсенето на решения.

Темата е изключително значима и изисква интердисциплинарен подход. Конференцията е една добра възможност да се консолидират в тази посока съвместните усилия и компетентното мнение на много специалисти – юристи, философи, социолози, историци. Поканени за участие са компетентни хора - изследователи и практики, свързани с правото и с етиката – магистрати, учени, преподаватели, докторанти, студенти. Всички те могат да поставят свои проблеми или решения на проблеми, както и да анализират и разискват по общи теми.

Очакваме интересна дискусия. Доработените доклади ще бъдат публикувани в сборник.

За постигането на поставената цел ще се дискутира по следните групи проблеми:

1. Морално и правно регулиране. Взаимодействие между морала и правото. Взаимно повлияване и противоречия. Моралност и законност

- ✓ Как взаимодействат моралът и правото? Как виждате взаимното им влияние и противоречия?
- ✓ Как кризата на моралните ценности и разпадът на механизмите на социализация на младите поколения у нас влияят върху правото, правната система, правораздаването, наказанията?
- ✓ Как отклоненото поведение в морала е свързано с правно отклоненото поведение в България?
- ✓ Какви конфликти и несъответствия има между моралните ценности, общественото мнение и правната система в България?
- ✓ Има ли дисбаланс между морална, административна и правна регулация у нас днес?
- ✓ Взима ли предвид етически съображения българският парламент при изготвянето и приемането на законите

2. Два аспекта на юридическата етика: 1) Прилагане на етически стандарти към правната сфера с цел: 1.1. етически анализ и аргументация на правните закони и процедури; 1.2. решаване на значими проблеми за обществото, човечеството;

2) Професионална етика за юристите (юридическа деонтология)

- ✓ Как виждате двата аспекта на юридическата етика в България?
- ✓ Каква е спецификата на прилагането на етически стандарти към правната система у нас?
- ✓ Имат ли българските закони адекватна етическа аргументация?
- ✓ Кои са най-актуалните етически проблеми на правната сфера?
- ✓ В какви посоки правото да търси правилно (законово и морално) решение на „вечните“ и на „актуалните“ човешки проблеми - смъртно наказание, гарантиране и защита на човешките права, лимитиране на властта, медицински дилеми на човешкото съществуване, прилагане на научни и технологични достижения, екологични и глобални въпроси на човечеството и др.?

3. Юридическата етика като професионална етика - основни етически стандарти - ценности, норми, принципи, професионални морални качества и умения; етично поведение, добра репутация; добра практика. Система на етическите стандарти – юридическа деонтология

- ✓ Как виждате системата на етическите стандарти за юристите в България?
- ✓ Важно ли е етичното поведение за българските юристи?
- ✓ Каква е етическата страна на добрата репутация на юристите? Кой трябва да изисква добра репутация и как да се контролира тя?
- ✓ Как да се наложи моделът на добрата юридическа практика в България?
- ✓ Какви възможности има юридическата деонтология за оптимизиране на правната ни система?

4. Използване на етични кодекси в правните институции

- ✓ Какви са практиките и възможностите за използване на етични кодекси в правните институции у нас?
- ✓ Какви етични кодекси действат и доколко са ефективни сред българските адвокати?
- ✓ Как се възприемат етичните кодекси от българските прокурори?
- ✓ Могат ли етичните кодекси да са ефективни за българските съдии?
- ✓ Необходим ли е етичен кодекс за поведението на законодателите в българския парламент?

5. Етически аспект на съдебната практика – обвинение, защита, съд, доказателства, основни принципи в съдопроизводството

- ✓ Как функционира етиката в работата на българските прокурори и какви са проблемите?
- ✓ Какви етически проблеми стоят пред българските съдии? Доколко те са безпристрастни?
- ✓ Какви са етическите проблеми и дилеми в дейността на Конституционния съд у нас?
- ✓ Как оценявате моралния престиж на Висшия съдебен съвет в България и какво следва да се направи за повишаването му? Какви етически проблеми среща функционирането на Инспектората към Висшия съдебен съвет?
- ✓ Как трябва да се разбира и какво трябва да се направи във връзка с препоръките към България на Европейската комисия да се подбират „почтени съдии“?
- ✓ Какво е състоянието на етиката на адвоката у нас?
- ✓ Каква е ролята на Висшия адвокатски съвет за налагане на съответни етически стандарти?
- ✓ Справедлива ли е българската съдебна система и практика?

6. Етически конфликти и дилеми в юридическата практика. Класически етически (морални) проблеми – престъпление, вина, наказание, принуда, съвест. Съвременни етически (морални) проблеми. Предотвратяване и решаване на конфликти

- ✓ Кои са типичните етически проблеми и конфликти в българската правна система и какви са пътищата за решаването им?
- ✓ Как етиката да съдейства за предотвратяване и решаване на конфликти в правосъдието ни?
- ✓ Какви са проявленията у нас на класическите и на съвременните етически (морални) проблеми в правораздаването – престъпление, вина, наказание, принуда, съвест и пр.?

- ✓ Какви етически проблеми възникват при подготовката, изработката и действието на поднормативни актове в България?
- ✓ Какви са етическите проблеми в действията на нотариата в България?
- ✓ С какви етически проблеми се сблъсква омбудсманът в България?
- ✓ Какви са етическите конфликти и проблеми във функционирането на Националната следствена служба?
- ✓ Какъв е етическият аспект на необходимостта да се предотвратяват и решават конфликти в правораздаването в България?

7. Етически недопустими практики в правораздаването – корупция, конфликт на интереси, възползване, дискриминация, издаване на тайна, небрежност, нехайство, измама, злоупотреба, др. Търсене на начини за недопускане, преодоляване, откриване, санкциониране, контрол

- ✓ Кои недопустими практики в правораздаването са най-често срещани у нас?
- ✓ Какви са начините за недопускане, откриване, преодоляване, санкциониране на етически недопустимите практики в правораздаването в България?
- ✓ Какви са механизмите и причините за корупция в българската съдебна система?
- ✓ Има ли неетични практики в отношенията между съдебна и изпълнителна власт у нас?
- ✓ Защо толкова много действия на българската съдебна система се оспорват пред съда в Хага и държавата плаща огромни обезщетения на спечелилите делата там? Какъв етически контрол е необходим, за да се намалят тези случаи?

8. Етически аспект на наказателната система

- ✓ Какви етически проблеми са най-характерни за българската наказателна система?
- ✓ Какво е мястото на етическите правила в наказателната система на България?
- ✓ Какъв е етическият аспект на критичността към наказателната система у нас?
- ✓ Какви са възпитателните следствия у нас от институцията на пробацията?
- ✓ Излизат ли от затворите осъдените по-добри? Кои са причините затворите у нас да не изпълняват задоволително възпитателните си функции?
- ✓ Как ще оцените от етическа гледна точка институцията на прошката и помилването в българската съдебна система? Какви изводи могат да се направят за моралните ценности в тази сфера от практиката на помилванията от страна на вицепрезидентите в България?
- ✓ Смятате ли, че е необходимо възстановяване на смъртното наказание?
- ✓ Може ли затворът и правото да компенсират липсата на възпитателни механизми у нас?
- ✓ Какво е отношението между предвидените в наказателния кодекс санкции и представите на българите за справедливост? Защо българите и медиите обикновено искат по-големи наказания отколкото са предвидени в закона и се налагат в практиката на съдилищата?

9. Етически аспект на правното съзнание и правната култура на българите

- ✓ Как оценявате правното съзнание на българския народ и в каква степен то съответства на определени морални норми?
- ✓ Кои са причините за това, че българите нямат достатъчно доверие на съдебните институции?
- ✓ Защо българите отказват да свидетелстват и да съдействат при разследване на престъпления?
- ✓ Има ли основания днес у нас сентенцията „Законът е врата у поле, кой е луд да влиза в нея“?
- ✓ В каква степен българските медии осъществяват морален контрол върху съдебните институции и дейността им?
- ✓ Какви етически проблеми възникват по отношение начина на отразяване от медиите на престъпността и правосъдието у нас?

10. Преподаването на юридическа етика на студенти и на практикуващи юристи

- ✓ Какви са възможностите на обучението по етика за юристите и какви са очакванията у нас?

- ✓ Как да се преподава юридическа деонтология? Кои етически умения са нужни на юристите?
- ✓ Каква трябва да бъде програмата по юридическа етика на студенти юристи в България?
- ✓ Какво да се преподава по юридическа етика на практикуващи юристи в България?
- ✓ Как да се тестват етическите умения на юристите?

Уважаеми колеги,

Нека заедно да поставим началото на една важна и отговорна дискусия в търсенето на решения за оптимизирането на обществените отношения.

Националните конференции по етика са една добра традиция и се провеждат от 2004 г. по следните тематични направления:

1. Етиката в България – вчера, днес и утре – 2004 г.
2. Моралът в българската политика – 2005 г.
3. Морал и социализация на децата и младежта в България – 2006 г.
4. Етиката в българското здравеопазване – 2007 г.
5. Моралът в българските медии – 2008 г.
6. Етиката в българската икономика – 2009 г.
7. Етиката в българската наука – 2011 г.
8. Етиката в българската правна система – 2012 г.

Основни изисквания и срокове:

Продължителност на докладите: до 15 минути

Заявки за участие:

Срок за подаване: до 25 октомври 2012 г.

Адрес: etika.pravo2012@gmail.com

Съдържание:

1. Име, презиме и фамилия на автора (съавторите)
2. Научно звание и степен
3. Месторабота
4. Служебен адрес
5. Телефон, e-mail
6. Наименование на доклада
7. Кратко резюме от половин страница

Информация за приетите заявки: до 10 ноември 2012 г.

Технически изисквания за отпечатване на докладите:

**до 10 стандартни страници (1800 знака),
Word, Times New Roman, 12, line spacing 1.5,
цитирания, бележки, библиография - в края на доклада**

Организационен комитет

на националната конференция „Етиката в българската правна система“:

**Чл.-кор. проф. д.ф.н. Васил Проданов, секция „Философия“, УНСС; ИИОЗ - БАН
Доц. д-р Валентина Драмалиева – секция „Философия“, УНСС
Доц. д-р Емилия Маринова – секция „Култура, ценности и морал“, ИИОЗ - БАН**

За въпроси: etika.pravo2012@gmail.com

**Доц. д-р Валентина Драмалиева
Доц. д-р Емилия Маринова**